

Warszawa, 14.10.2021

PIPC/147/2021

Szanowny Pan

Andrzej Adamczyk

Minister Infrastruktury

Ministerstwo Infrastruktury

Dot.: II aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy*Szanowny Panie Ministrze,*

W odpowiedzi na konsultacje publiczne projektów II aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy, Polska Izba Przemysłu Chemicznego, niniejszym przekazuje swoje stanowisko.

Uwagi i postulowane zmiany dotyczą przede wszystkim projektów planów gospodarowania wodami na obszarze dorzeczy Wisły i Odry w zakresie jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych (JCWP RW).

Po analizie projektów II aktualizacji planów gospodarowania wodami, dla obszaru dorzeczy Wisły, jak i Odry, zauważamy, że w załączniku 3.1 projektów, dla silnie zmienionych jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP), nie określono wartości granicznych wskaźników fizykochemicznych, w tym wskaźnika jakim jest przewodność. Wartości te dla silnie zmienionych części wód (SZCW) nie pojawiają się również w innych elementach projektu. W załączniku 3.1 dla SZCW określono je wyłącznie dla zbiorników zaporowych, i to tylko pośrednio, przez odwołanie do wartości klas dla jezior i rzek. Równocześnie zwracamy uwagę, że jest to niezgodne z przepisami obowiązującego rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 25 czerwca 2021 r. w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego oraz sposobu klasyfikacji stanu

jednolitych części wód powierzchniowych, a także środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz.U. 2021 poz. 1475), w którego załączniku nr 7 dotyczącym wartości granicznych wskaźników jakości wód powierzchniowych odnoszących się do jednolitych wód rzecznych, wskazano, że „Wartości graniczne dla klas jakości wód powierzchniowych wskaźników jakości wód powierzchniowych, będące podstawą klasyfikacji potencjału ekologicznego jednolitych części wód powierzchniowych, odnoszące się do jednolitych części wód rzecznych wyznaczonych jako sztuczne lub silnie zmienione jednolite części wód powierzchniowych, z wyjątkiem wskaźników jakości wód powierzchniowych wchodzących w skład elementów biologicznych odnoszących się do jednolitych części wód rzecznych wyznaczonych jako silnie zmienione jednolite części wód powierzchniowych, będących zbiornikami zaporowymi, określa się w rozporządzeniu, o którym mowa w art. 321 ustawy, w ramach planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza lub w ramach jego aktualizacji”. Przypominamy, że jest to rozwiązanie wypracowane w 2019 r. podczas nowelizacji rozporządzenia klasyfikacyjnego.

Jedną z istotnych zmian wprowadzanych obecną aktualizacją jest zmiana granic części JCWP związana z wyznaczeniem nowych punktów monitoringu. W niektórych przypadkach nowych JCWP, z powodu braku wyników monitoringu przyjęto arbitralnie, że derogacje ograniczą się tylko do wskaźników chemicznych, pomijając te fizykochemiczne. Dotyczy to również tych JCWP, które powstały z podziału „starych” JCWP, dla których w obecnie jeszcze obowiązującej I aktualizacji przyjęto derogacje czy to z art. 4.4 czy to 4.5 RDW. Należy zachować ciągłość tych derogacji przyjmując za podstawę ocenę ekspercką w przypadkach braku danych z monitoringu państwowego. Warto rozważyć również uwzględnienie wyników danych monitoringowych, którymi dysponuje dany podmiot.

W tym miejscu warto wskazać, że w przypadku części zakładów, na odcinkach JCWP z których korzystają, graniczne wartości wskaźnika fizykochemicznego – przewodności elektrolitycznej są przekroczone już przed zrzutem ścieków. Jest konsekwencja wpływu kopalnictwa węgla kamiennego w górnych biegach obu rzek czy też transgranicznego zanieczyszczenia (Odra). Z powodu braku określenia granicznych wartości wskaźników fizykochemicznych w załączniku 3.1 projektów planów, jako poziom odniesienia może zostać przyjęta wartość 850 $\mu\text{S}/\text{cm}$ (rozporządzenie klasyfikacyjne). Poziom rzeczywistych wartości wskaźnika przewodności elektrolitycznej nie jest ujęty w projektach planów. Oparcie się na niemiernodajnych danych stwarza istotne ryzyko nieprawidłowej oceny dobrostanu JCWP. Ocena ta stwarza również pośrednio zagrożenie dla działalności gospodarczej przedsiębiorstw odprowadzających swoje ścieki do tych JCWP, ponieważ istnieje ryzyko, że byłaby ona uwzględniana przy wydawaniu i okresowych przeglądach pozwoleń

administracyjnoprawnych dla tych podmiotów. W przypadku bowiem, gdy zostanie przyjęte błędne założenie, że cele środowiskowe zostaną, czy też zostały osiągnięte, może być niemożliwe wystąpienia o stosowne derogacje, konieczne dla prowadzenia przez dane podmioty działalności gospodarczej. Istotnym jest określenie działań, w wyniku których zostaną osiągnięte założone w aPGW cele środowiskowe, ale przy jednoczesnym nieograniczaniu presji już istniejących – w przypadku odprowadzanych przez przedsiębiorstwa wód zasolonych, jak już wielokrotnie podczas konsultacji dokumentów związanych z gospodarką wodną wspominaliśmy, nie ma alternatywnego, opłacalnego środowiskowo i ekonomicznie rozwiązania. **Ograniczanie produkcji w tych zakładach lub jej likwidacja jedynie z powodu przekraczania jednego z pomocniczych wskaźników fizykochemicznych byłoby niewspółmiernie wysokim kosztem zarówno gospodarczym jak i społecznym. Należy pamiętać, że główne źródła presji zasalających znajdują się w górnych biegach obu głównych rzek i pochodzą z górnictwa węgla kamiennego, którego wydobywanie będzie w kolejnych latach stopniowo ograniczane, a co za tym idzie można oczekiwać zmniejszania tych presji.**

W celu rozwiązania ww. problematyki, **postulujemy ustanowienie w załączniku 3.1. do projektów II aktualizacji planów gospodarowania wodami, zarówno dla Odry, jak i dla Wisły, wartości granicznej dobrego potencjału wskaźnika przewodności elektrolitycznej dla silnie zmienionych części wód na poziomie uwzględniającym faktyczne zasolenie wód (wpływ kopalnictwa węgla kamiennego w górnych biegach obu rzek i transgraniczne zanieczyszczenia w przypadku Odry) oraz realną do uzyskania wartość - 1500 $\mu\text{S}/\text{cm}$.**

Podkreślić należy, że Ramowa Dyrektywa Wodna (dalej: RDW) obligowała państwa członkowskie Unii Europejskiej do osiągnięcia „dobrego stanu” wód powierzchniowych i podziemnych do 2015 roku. Ze względu na warunki naturalne, wykonalność techniczną, nieproporcjonalne koszty, Państwa Członkowskie nie zawsze mogły osiągnąć dobry stan wszystkich części wód do 2015 roku. W związku z tym przewidziano okres przejściowy pozwalający na doprowadzenie do osiągnięcia przez te wody wymaganego przez RDW stanu podczas dwóch kolejnych sześcioletnich cykli, czyli do 2027 roku. Zgodnie z RDW cel środowiskowy dotyczący wód powierzchniowych to osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego oraz zapewnienie, że nie nastąpi pogorszenie dobrego stanu ekologicznego. W przypadku sztucznych i silnie zmienionych części wód celem jest osiągnięcie dobrego potencjału ekologicznego i dobrego stanu chemicznego wód powierzchniowych. Stan ekologiczny, jak również potencjał ekologiczny, określany jest przez trzy grupy elementów jakości: (i) biologiczne, (ii) fizykochemiczne, oraz (iii) hydromorfologiczne. Te elementy jakości stosowane są do klasyfikacji jakości wód powierzchniowych. W ramach

elementów fizykochemicznych jakości wód powierzchniowych w załączniku V RDW wyróżnia się między innymi wskaźniki zasolenia jako wskaźniki jakości wód. Wskaźniki te są wykorzystywane do prowadzenia oceny stanu i klasyfikacji jakości wód.

Zgodnie z przepisami RDW, wskaźniki zasolenia nie są uznawane za: (i) zanieczyszczenia, (ii) substancje zanieczyszczające w rozumieniu Załącznika IX RDW, (iii) substancje priorytetowe, (iv) substancje niebezpieczne z Załącznika X RDW. Z tej przyczyny wskaźniki zasolenia nie są uregulowane w zakresie RDW w odniesieniu do odprowadzania ścieków. Ogólnie zasolenie, zgodnie z RDW, kwalifikowane jest w grupie elementów chemicznych i fizykochemicznych wspierających elementy biologiczne¹ w odniesieniu do następujących wód powierzchniowych: rzeki, jeziora, wody przejściowe, wody przybrzeżne. Przewodność elektryczna jest uwzględniana jako parametr dla określania stanu chemicznego wód podziemnych² oraz w ramach monitoringu diagnostycznego³. W zakresie monitoringu wód RDW wskazuje, że wskaźniki zasolenia powinny być monitorowane, jednakże nie określa, jakie wskaźniki należą do kategorii wskaźników zasolenia. RDW określa jedynie częstotliwości monitoringu wód ze względu na zasolenie, która dla rzek powinna następować co 3 miesiące.

Podsumowując, RDW nie wskazuje ani konkretnych wskaźników, które należałoby przypisywać do kategorii zasolenia, ani nie przypisuje przewodności, siarczanom i chlorkom granicznych wielkości jakości. Z RDW wynika jedynie obowiązek uwzględnienia przez Państwa Członkowskie wskaźników zasolenia jako takich, nie wynika natomiast nakaz przyjęcia konkretnych wartości wskaźników. Zaznać należy, że RDW zasolenie wymienia jedynie w przypadku elementów jakości dla klasyfikacji stanu ekologicznego wód⁴. W przypadku określania definicji maksymalnego, dobrego i umiarkowanego potencjału ekologicznego dla silnie zmienionych lub sztucznych części wód wskaźnik zasolenia nie został w RDW wymieniony⁵. Oznacza to, że RDW nie wymaga, aby wskaźnik zasolenia był uwzględniany przy definiowaniu potencjału ekologicznego dla silnie zmienionych lub sztucznych części wód.

Należy podkreślić, że ww. nieuwzględnianie wskaźnika zasolenia dla silnie zmienionych części wód nie stwarza ryzyka i nie oznacza braku kontroli nad wprowadzaniem ścieków zasolonych przez podmioty, ponieważ ich parametry określają przepisy dotyczące jakości ścieków.

¹ Załącznik V RDW, pkt 1.1.1., 1.1.2., 1.1.3, 1.1.4.

² Załącznik V RDW, pkt 2.3.1.

³ Załącznik V RDW, pkt 2.4.2.

⁴ Załącznik V RDW, pkt 1.1.1.

⁵ Załącznik V RDW. Pkt 1.2.5.

Biorąc pod uwagę powyższe, **w ramach alternatywnego rozwiązania do wskazanego wyżej, postulujemy o odstąpienie od wyznaczania wskaźników zasolenia dla silnie zmienionych części wód na podstawie przepisów załącznika V Ramowej Dyrektywy Wodnej.**

Kolejnym aspektem, mającym bezpośredni wpływ na stabilność funkcjonowania branży chemicznej, są zapisy w projektach planów gospodarowania wodami na obszarze dorzeczy Wisły dotyczące możliwych derogacji dla azotu ogólnego. Zgodnie z zapisami obowiązującego rozporządzenia klasyfikacyjnego, planowane jest znaczne obniżenie dopuszczalnych dla azotu amonowego z 0,843 mg/l do 0,45 mg/l oraz azotu ogólnego z 4,0 mg/l na 3,50 mg/l dla typu wód powierzchniowych Rwn. Obniżenie dopuszczalnych norm dla azotu może stanowić duże zagrożenie dla dalszego rozwoju tego sektora. Identyfikujemy ryzyko wstrzymywanie realizacji inwestycji, nieuzyskania stosownych pozwoleń wodnoprawnych. **W związku z tym wnioskujemy o określenie w procedowanej aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły standardu/monitoringu w odniesieniu do azotu ogólnego biorąc pod uwagę, że konkluzje dotyczące najlepszych dostępnych technik (konkluzje BAT) w odniesieniu do wspólnych systemów oczyszczania ścieków/gazów odlotowych i zarządzania nimi w sektorze chemicznym (CWW) wprowadzają w odniesieniu do azotu jedynie standard dla azotu ogólnego (bez wskazywania jego poszczególnych form) oraz wprowadzenie w odniesieniu dla danych JCWP odstępstwa dla azotu ogólnego, a nie jedynie dla azotu amonowego (na ten moment dostrzegamy taką konieczność dla JCWP RW 2000122399).**

Ponadto, wskazujemy, że najważniejsze ustalenia planów gospodarowania wodami znajdują się w załącznikach, a ich mnogość, liczba odniesień oraz poziom skomplikowania utrudnia analizę dokumentów. Zwracamy się z uprzejmą prośbą, **aby projektowane rozporządzenia dotyczące II aPGW w sposób jednoznaczny i transparentny obrazowały przyjęte w planach zapisy i rozwiązania.**

W ramach konsultacji II aktualizacji planów gospodarowania wodami, część podmiotów przekazuje uwagi również indywidualnie, w odniesieniu do zapisów dotyczących poszczególnych obszarów dorzeczy. **Polska Izba Przemysłu Chemicznego w pełni popiera i wnosi o uwzględnienie postulowanych przez Członków PIPC proponowanych zmian dotyczących zapisów II aktualizacji planów gospodarowania wodami.**

W tym miejscu, chcielibyśmy również podkreślić znaczenie przedsiębiorstw przemysłu chemicznego. **Przemysł chemiczny w Polsce jest jednym z czołowych sektorów budujących narodową gospodarkę. Jego produkcja sprzedana w 2020 roku kształtowała się na poziomie**

254 miliardów złotych, co daje 16% udziału w całym polskim przemyśle. Tworzy obecnie ponad 323 tysiące miejsc pracy i jest jednym z najsilniej zaangażowanych w budowanie i rozwój polskiej gospodarki. Polska Chemia to rozwój wsi, miast, regionów, innych branż oraz społeczeństwa. Pomiędzy rozwojem branży chemicznej i rozwojem całej polskiej gospodarki możemy śmiało postawić znak równości. Zwłaszcza, ostatnie kilkanaście miesięcy pokazało kluczową rolę produktów przemysłu chemicznego w zapewnieniu bezpieczeństwa państwa i obywateli. Nieuwzględnienie wyżej proponowanych rozwiązań może bezpośrednio zagrażać ciągłości funkcjonowania przemysłu chemicznego w Polsce w najbliższej przyszłości oraz uniemożliwiać rozwój i inwestycje sektora.

Zwracamy się z prośbą o analizę i uwzględnienie przedstawionych postulatów licząc na to, że głos tak ważnego sektora dla polskiej gospodarki jakim jest sektor chemiczny zostanie uwzględniony w trakcie dalszych prac nad II aktualizacją planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy.

Z wyrazami szacunku,

dr inż. Tomasz Zieliński

Prezes Zarządu

Polska Izba Przemysłu Chemicznego

Do wiadomości:

Mateusz Morawiecki – Prezes Rady Ministrów, wykonujący obowiązki Ministra Rozwoju, Pracy i Technologii